

Νομικά στο Design

Θέμα:

**ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΓΓΕΙΡΕΙ Η ΧΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ
ΜΕΘΟΔΩΝ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ.**

Αριθμός μητρώου:

dpsd09018 Καλογεροπούλου Αφροδίτη

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ & ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Πίνακας περιεχομένων

<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	<u>3</u>
Έννοια ηλεκτρονικής ψηφοφορίας.....	5
<u>A. ΜΟΡΦΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ.....</u>	<u>5</u>
I. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΣΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ.....	5
II. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΑΠΟ ΑΠΟΣΤΑΣΗ.....	6
<u>B. ΤΡΟΠΟΙ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ</u>	<u>6</u>
I. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ	6
II. ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ	7
III. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ.....	7
<u>Γ. ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ.....</u>	<u>8</u>
<u>Δ. ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΑ</u>	<u>9</u>
<u>Ε. ΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ</u>	<u>10</u>
<u>ΣΤ. ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ.....</u>	<u>12</u>
I. Η αρχή της καθολικότητας της ψήφου.	12
II. Η αρχή της άμεσης ψηφοφορίας.....	12
III. Αρχή της ισότητας της ψήφου.....	13
IV. Αρχή της μυστικότητας της ψήφου.....	13

<i>V. Αρχή της υποχρεωτικότητας της ψήφου.</i>	14
<i>VI. Αρχή της ταυτόχρονης διεξαγωγής τη ψηφοφορίας.</i>	14
<i>VII. Αρχή της αυτοπρόσωπης άσκησης του δικαιώματος της ψήφου.</i>	15
<u>Z. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ</u>	15
<i>I. Λειτουργικές και νομικές απαιτήσεις-προδιαγραφές.</i>	15
<i>II. Ανταπόκριση υπαρχουσών προδιαγραφών σε εθνικά όργανα ή διεθνείς οργανισμούς τυποποίησης.</i>	18
<u>ΕΠΙΛΟΓΟΣ</u>	20
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Διανύοντας τον 21ο αιώνα, η ταχύρρυθμη ανάπτυξη της τεχνολογίας επέφερε δραστικές αλλαγές σε διάφορους τομείς και θεσμούς της κοινωνίας. Ανάμεσα σε αυτούς συγκαταλέγεται και η διαδικασία της ψηφοφορίας η οποία σε πολλές χώρες έχει αλλάξει σε τέτοιο βαθμό, ώστε να ξεφεύγει από τον μέχρι τώρα παραδοσιακό τρόπο ψηφοφορίας. Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφερθεί η εφαρμογή σε πολλά κράτη της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας. Βέβαια, δεν υπήρξαν λίγες οι φορές που μέσα από την ανάπτυξη της τεχνολογίας παραβιάστηκε η ελευθερία του πολίτη και κατ' επέκταση τα προσωπικά του δεδομένα. Για αυτό λοιπόν τονίζεται ότι σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να επιτραπεί να αλλάξουν ή να υπονομευθούν οι αρχές που διέπουν την διαδικασία της ψηφοφορίας.

Στην παρούσα εργασία, θα αναλυθεί το θέμα της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας εξετάζοντας τα ευρύτερα μηχανήματα που εξυπηρετούν αυτή τη διαδικασία αλλά και την έννοια, τα χαρακτηριστικά και όλα τα παρεμβαλλόμενα ζητήματα που σχετίζονται με αυτήν. Μέσα από την έρευνα αυτή και με γνώμονα τις θεμελιώδεις συνταγματικές αρχές που διέπουν την εκλογική διαδικασία κατά τη διεξαγωγή των πολιτικών εκλογών, θα γίνει μία προσπάθεια να προταθούν κάποιες ιδέες για την καλύτερη δυνατή βελτίωση του ήδη υπάρχοντος συστήματος ηλεκτρονικής ψηφοφορίας(e-voting).

Έννοια ηλεκτρονικής ψηφοφορίας

Με τον όρο ηλεκτρονική ψηφοφορία νοείται η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος, με τη χρήση ηλεκτρονικών μεθόδων¹. Ουσιαστικά περιλαμβάνει πολλούς διαφορετικούς τύπους ψήφου, που καλύπτουν τα ηλεκτρονικά μέσα τόσο για την υποβολή της ψήφου όσο και για την καταμέτρηση των ψήφων στο τελικό στάδιο της διαδικασίας της ψηφοφορίας. Βασική διάκριση στον τρόπο της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας γίνεται σε Electronic Machine Voting, δηλαδή της ψηφοφορίας με τη χρήση μηχανών και στην Electronic Distance Voting, την εξ' αποστάσεως ψηφοφορία. Οι παραπάνω τρόποι ψηφοφορίας που αναφέρθηκαν θα αναλυθούν στην συνέχεια, αφού γίνει μία ευρύτερη έρευνα πάνω στον τρόπο ψηφοφορίας που πραγματοποιείται μέχρι σήμερα.

A. ΜΟΡΦΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

Η ηλεκτρονική ψηφοφορία μπορεί να πραγματοποιηθεί με διάφορους τρόπους ανάλογα με τον χώρο άσκησης του εκλογικού δικαιώματος. Αρχικά, υπάρχει η δυνατότητα ηλεκτρονικής ψηφοφορίας στα παραδοσιακά εκλογικά κέντρα ή σε οποιοδήποτε άλλο χώρο υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο. Στη περίπτωση αυτή, είναι αυτονόητο ότι τα μηχανήματα που υποστηρίζουν την ψηφοφορία βρίσκονται υπό τον έλεγχο των αρμοδίων από την αρχική φάση της εγκατάστασής τους μέχρι και το τελικό στάδιο ολοκλήρωσης της διεξαγωγής των εκλογών. Συγκεκριμένα οι μορφές ηλεκτρονικής ψηφοφορίας είναι οι εξής:

I. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΣΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

Στην περίπτωση αυτή η ψηφοφορία πραγματοποιείται περίπου όπως ο παραδοσιακός τρόπος ψηφοφορίας, δηλαδή ο πολίτης εισέρχεται στο διαμορφωμένο εκλογικό τμήμα και υπό την εποπτεία των αρμόδιων διοικητικών αρχών υποβάλλει την ψήφο του. Θεωρητικά τουλάχιστον, εξασφαλίζεται η ομαλή και σωστή λειτουργία των μηχανημάτων αλλά και ευρύτερα του γύρω περιβάλλοντος. Στο σημείο αυτό δεν θα παραβλεφθεί η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος και σε

¹ Κάτσικας-Μήτρου, Συστήματα Ηλεκτρονικής Ψηφοφορίας, ΟΜΑΔΑ ΣΤ-4, 2004

κατάλληλους διαμορφωμένους χώρους/περίπτερα(kiosk voting) όπου με την εποπτεία των αρμόδιων υπαλλήλων πραγματοποιείται η διαδικασία της ψηφοφορίας. Αυτά τα περίπτερα ψηφοφορίας βρίσκονται σε χώρους, σίγουρα προσβάσιμους από το κοινό όπως εμπορικά κέντρα κλπ.

II. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΑΠΟ ΑΠΟΣΤΑΣΗ

Η ψηφοφορία αυτού του είδους πραγματοποιείται σε οποιοδήποτε χώρο στον οποίο το μηχάνημα στο οποίο καταβάλλει την ψήφο του ο ψηφοφόρος, ελέγχεται από τον ίδιο ή κάποιον τρίτον. Στην περίπτωση αυτή αναφερόμαστε σε χώρους όπως internet café, επαγγελματικούς χώρους ακόμα και την οικία του εκλογέα.

B. ΤΡΟΠΟΙ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Αρχικά, το ερώτημα που τίθεται έγκειται στο πώς η διαδικασία της ψηφοφορίας κατέληξε σε κάποιες χώρες να πάρει την τελική της μορφή (ηλεκτρονική) και ποια στάδια μεσολάβησαν μέχρι τώρα. Οι μορφές άσκησης, λοιπόν του εκλογικού δικαιώματος χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: στην παραδοσιακή, την επιστολική και την ηλεκτρονική ψηφοφορία.

I. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ

Η ψηφοφορία πραγματοποιείται στα εκλογικά κέντρα με τη χρήση έντυπου ψηφοδελτίου. Συγκεκριμένα, ο ψηφοφόρος εφόσον πάει στους κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους για την ψηφοφορία και μάλιστα στο εκλογικό κέντρο που ορίζεται από το δήμο που είναι εγγεγραμμένος, καταθέτει τη ψήφο του στο κομματικό σχηματισμό της επιλογής του. Η ψήφος καταχωρείται με τη μορφή του σταυρού ή της δεσμευμένης επιλογής (λίστα). Έχει παρατηρηθεί με τον συγκεκριμένο τρόπο μεγάλο ποσοστό αποχής πολιτών από την ψηφοφορία κυρίως λόγω δυσκολίας

να παρευρεθούν στο εκλογικό κέντρο του τόπου διαμονής τους ή της εκλογικής τους περιφέρειας. Η παραδοσιακή ψηφοφορία εφαρμόζεται σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη, ανάμεσά τους και η Ελλάδα.

II. ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ

Η ψηφοφορία αυτής της μορφής πραγματοποιείται με την αποστολή του έντυπου ψηφοδελτίου στα αρμόδια στελέχη με το οποίο εκφράζεται και η επιλογή του ψηφοφόρου-αποστολέα. Αυτός ο τρόπος ψηφοφορίας γίνεται σε περιπτώσεις αδυναμίας του ψηφοφόρου να παρευρεθεί στο εκλογικό κέντρο την ημέρα της ψηφοφορίας. Η καταμέτρηση των ψήφων γίνεται αφού ολοκληρωθεί η εκλογική διαδικασία-περίοδος. Λόγος βέβαια γίνεται και για την καθολική επιστολική ψήφο, όπου τα εκλογικά κέντρα θα καταργηθούν και η ψηφοφορία θα ασκείται αποκλειστικά μέσω ταχυδρομείου. Η επιστολική ψηφοφορία ήδη εφαρμόζεται σε πολλά κράτη και ισχύει και στην Ελλάδα, αλλά δεν έχει ψηφιστεί ο εκτελεστικός νόμος για την εφαρμογή του.

III. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ

Πρόκειται για την ψηφοφορία που πραγματοποιείται ηλεκτρονικά - ψηφοφορία δι' ηλεκτρονικών μέσων. Η ηλεκτρονική ψηφοφορία μπορεί να λάβει τη μορφή είτε «κλειστής» είτε «ανοικτής» διαδικασίας. Η πρώτη υλοποιείται βάσει ηλεγμένου και πάντως ομοιόμορφου λογισμικού, τοποθετημένου σε επίσημα εκλογικά τμήματα (αναλόγως της υποδομής, ο εκλογέας μπορεί να ψηφίζει στην περιοχή που διαμένει ή σε όλη τη χώρα). Η δεύτερη διενεργείται από οποιοδήποτε στοιχειωδώς εξοπλισμένο ηλεκτρονικό μηχάνημα, σε χώρο δημόσιο (βιβλιοθήκες, τόπους συγκέντρωσης) ή ιδιωτικό (σπίτι, γραφείο) και μέσω του ανέλεγκτου λογισμικού που διαθέτει το κάθε χρησιμοποιούμενο μηχάνημα. Η ιδέα της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας προήλθε από την ανάγκη εξοικονόμησης χρόνου και μείωσης του κόστους στην διαδικασία διεξαγωγής των εκλογών καθώς και τη μείωση του ποσοστού αποχής των πολιτών, λόγω αδυναμίας να εισέλθουν στα εκλογικά κέντρα.

Γ. ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

Το ζήτημα της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας έχει αποτελέσει θέμα πολλαπλών συζητήσεων και αντιπαραθέσεων ανάμεσα σε δημοσιογραφικά και επιστημονικά κείμενα. Ειδικότερα, ως προς τα οφέλη που θα έχει το κράτος μέσα από την εφαρμογή της, πρέπει να γίνουν δεκτά τα ακόλουθα:

Αρχικά, με οποιαδήποτε μορφή ηλεκτρονικής ψηφοφορίας θα εξασφαλιστεί η άνεση του ψηφοφόρου, εφόσον του δίνεται η δυνατότητα μιας γρήγορης ψηφοφορίας χωρίς χρονοτριβές. Του παρέχεται δηλαδή η δυνατότητα να καταβάλει την ψήφο του χωρίς να παρευρεθεί στο εκλογικό κέντρο, αλλά εξ'αποστάσεως, λύνοντας προβλήματα μη προσβασιμότητας από πολίτες με κινητικά προβλήματα, σωματικές αναπηρίες και άλλες δυσκολίες ή αδυνατούντες λόγω μεγάλων αποστάσεων από τα εκλογικά κέντρα. Βέβαια η εξοικονόμηση χρόνου αφορά και το ίδιο το κράτος ως προς την καταμέτρηση των ψήφων και κατ'επέκταση τη μείωση του λειτουργικού του κόστους εφόσον δεν απαιτούνται ανθρώπινα χέρια για την καταμέτρηση των ψήφων αλλά και για άλλα στάδια στην εκλογική διαδικασία. Αντίστοιχα, οι πολίτες εξοικονομούν χρήματα αποφεύγοντας τη μεταφορά τους στον τόπο που ψηφίζουν και απαλλάσσονται από τέτοια έξοδα.

Επιπρόσθετα, ένα βασικό πλεονέκτημα της χρήσης της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας αποτελεί το γεγονός ότι, λόγω της αυτοματοποίησης των πλέον εξειδικευμένων μηχανημάτων που χρησιμοποιούνται, η ψηφοφορία και το εκλογικό αποτέλεσμα πραγματοποιούνται ταχύτερα και με μεγαλύτερη ακρίβεια. Σε χώρες που ήδη έχει εφαρμοστεί η ηλεκτρονική ψηφοφορία παρατηρήθηκε σημαντική διαφορά ως προς το κόστος διεξαγωγής της. Να σημειωθεί βέβαια ότι τα πρώτα χρόνια εφαρμογής της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας το κόστος ήταν πολύ μεγάλο είτε λόγω του κόστους κατασκευής των μηχανημάτων είτε λόγω περιστατικών όπως μη αναμενόμενες βλάβες των μηχανών κλπ. Παράλληλα, θα σταματήσει η παρουσία των άκυρων ψηφοδελτίων καθώς σε αυτή τη μορφή ψηφοφορίας δεν υπάρχει η δυνατότητα λάθους (συγκεκριμένες επιλογές καταβολής ψήφου-όχι παραπάνω σταυροί). Επιπλέον, ως προς την ασφάλεια, τα ηλεκτρονικά αυτά συστήματα ψηφοφορίας μπορούν να εξασφαλίσουν την μυστικότητα και όλες τις άλλες προϋποθέσεις, που πρέπει να πληροί ένα εκλογικό σύστημα, με αρτιότερους τρόπους, σε σχέση με τον παραδοσιακό τρόπο. Χαρακτηριστικός σε θέματα ασφαλείας είναι και ο κλάδος της Κρυπτογραφίας ο οποίος έχει αναπτύξει διάφορες μεθόδους για τη

διασφάλιση της ιδιωτικότητας και της προστασίας των δικαιωμάτων του πολίτη, όπως είναι οι τυφλές υπογραφές (blind signatures) και η μηδενική γνώση (zero knowledge systems).

Ακόμα, με την ηλεκτρονική ψηφοφορία υπάρχει μεγαλύτερη αμεσότητα διότι στα πλαίσια μίας γρήγορης διαδικασίας θα ακούγεται περισσότερο η γνώμη του λαού. Θεωρητικά η οργάνωση ενός δημοψηφίσματος θα είναι ευχερέστερη και λιγότερο δαπανηρή. Μέσω της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας, ο κόσμος θα είναι σε θέση να αποφασίζει και να εκφράζει τη γνώμη του πάνω σε ένα συγκεκριμένο ζήτημα που τον αφορά άμεσα, χωρίς μάλιστα την παρεμβολή κάποιου αντιπροσωπευτικού σώματος (π.χ. Βουλή). Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία, δεδομένου ότι η αξιοποίηση του θεσμού του δημοψηφίσματος, ως θεσμού άμεσης δημοκρατίας, ενεργοποιεί άμεσα τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, αποτρέπει την παθητικότητά τους και εμπλουτίζει εν τέλει την ποιότητα της δημοκρατίας, εξασφαλίζοντας πραγματική δημοκρατία

Τέλος, από έρευνες που έχουν γίνει, έχει αποδειχθεί ότι είναι τεχνολογικά εφικτό να κατασκευαστεί ένα ασφαλές σύστημα όπως τα ήδη υπάρχοντα (παραδοσιακά).

Βέβαια, υπάρχει και η άλλη όψη του νομίσματος και συγκεκριμένα τα προβλήματα και οι επιλοκές που εμφανίστηκαν κατά τη διάρκεια και μετά της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας. Στη συνέχεια θα αναφερθούν χαρακτηριστικές περιπτώσεις δυσλειτουργίας της ψηφοφορίας.

Δ. ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΑ

- Πενσυλβανία, 2012 καταβολή ψήφου στον Ομπάμα κατέληγε στον Ρόμνεϊ και αντίθετα.
- Βιρτζίνια, 100-200 αναφορές για προβλήματα στην ηλεκτρονική ψηφοφορία, (Πρόεδρος Verified Voting Foundation-Pamela Smith)
- Οχάιο, καταγγελίες ψηφοφόρων ότι οι υπάλληλοι της εκλογικής διαδικασίας ψήφιζαν για τους ψηφοφόρους πριν αυτοί ετοιμαστούν-περιπτώσεις που οι οπτικοί αναγνώστες έδειχναν λάθος αλλά οι υπάλληλοι προωθούσαν την ψήφο χωρίς να δώσουν την δυνατότητα διόρθωσης από τον ψηφοφόρο.
- Φλόριντα, Νιου Χαμσάϊρ: καθυστερήσεις λόγω μεγάλων ουρών από τους ψηφοφόρους που έφταναν μέχρι και τέσσερις ώρες.
- Ινδία, 2004: 380 εκατομμύρια εκλογείς ψήφισαν πατώντας απλά κουμπιά.

- Περίπτωση όπου κάποιοι ψηφοφόροι σήκωσαν τα ηλεκτρονικά μηχανήματα, τα μετέφεραν αλλού και τα επέστρεψαν με πιθανότητα αλλοιωμένη ψηφοφορία.
- Περίπτωση που ψηφοφόρος κατάφερε να ψηφίσει πενήντα φορές τον υποψήφιο που επιθυμούσε.
- Περίπτωση οπαδών κάποιου κόμματος όπου με την απειλή ότι υπάρχει βόμβα εκκένωσαν μερικά εκλογικά κέντρα την ώρα της ψηφοφορίας και με την χρήση ηλεκτρονικής κάρτας ψήφισαν πολλές φορές όποιον επιθυμούσαν.

Ε. ΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

Η δυνατότητα εφαρμογής της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας στην χώρα μας έχει αποτελέσει πεδίο έντονου προβληματισμού και σχετίζεται με τη δυνατότητα διεξαγωγής των εκλογών κατά τρόπο που να διασφαλίζεται η τήρηση των βασικών συνταγματικών εγγυήσεων προκειμένου να μην νοθευτεί η λαϊκή βούληση, ως έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας. Είναι γεγονός ότι σε κάθε νέα ευκαιρία που εμφανίζεται για την βελτίωση κάποιων θεσμών, εμφανίζονται παράλληλα και κάποιες απειλές. Στην συγκεκριμένη περίπτωση της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας κρίσιμο είναι να αναφερθεί και ο αντίλογος κάποιων θετικών επιδράσεων που προαναφέρθηκαν προκειμένου να εξεταστεί το θέμα από όλες τις πλευρές.

Με αφετηρία το γεγονός ότι απαραίτητος εξοπλισμός στην ηλεκτρονική ψηφοφορία είναι τα ηλεκτρονικά μηχανήματα, αυτόματα η χρήση τους δημιουργεί κινδύνους που εμφανίζονται στο κόσμο της τεχνολογίας. Μία οποιαδήποτε συσκευή/μηχάνημα που εξυπηρετεί τη διαδικασία της ψηφοφορίας μπορεί να δεχτεί εύκολα επιρροή από τις ίδιες τις αρχές, προκειμένου να βγει το εκλογικό αποτέλεσμα της αρεσκείας τους. Άλλωστε, οι μηχανές κατασκευάζονται από κρατική εταιρία, επομένως η κυβέρνηση έχει τον απόλυτο έλεγχο του λογισμικού. Κανένας άλλος δεν έχει τη δυνατότητα αυτή έτσι ώστε να πιστοποιήσει ότι όλα γίνονται όπως πρέπει να γίνουν. Επίσης, στην υποβολή της ψήφου από απόσταση υπάρχει η πιθανότητα επίθεσης από ιούς, δούρειους ίππους με στόχο την κατασκοπεία ή την τροποποίηση

της ψηφοφορίας. Άρα οδηγούμαστε στον προβληματισμό κατά πόσο τέτοια μηχανήματα είναι ευάλωτα σε επιθέσεις άντλησης εμπιστευτικών πληροφοριών που θίγουν την ακεραιότητά τους και πόσο αξιόπιστα είναι.

Ταυτόχρονα, σε αντίθεση με την παραδοσιακή ψηφοφορία που ο καθένας έχει το δικαίωμα να ψηφίσει μόνος του (ελευθερία πίσω από τα ειδικά διαχωρίσματα-παραβάν) στην ηλεκτρονική ψηφοφορία απειλείται η μυστικότητα και χάνεται ο δημόσιος και συμβολικός χαρακτήρας της ψήφου. Τέλος, ένα σημαντικό μέρος της ψηφοφορίας αποκλείεται ήδη όταν πραγματοποιείται ηλεκτρονικά και εννοούμε το κομμάτι της επαλήθευσης των ψήφων. Μετά την καταβολή της, *‘ουδέν λάθος αναγνωρίζεται’* ή διορθώνεται. Η ψήφος είναι μυστική και δεν καταγράφεται, επομένως δεν είναι δυνατόν εκ των υστέρων να γίνει καταμέτρηση των ψήφων για επιβεβαίωση. Ότι καταγράφηκε ηλεκτρονικά θεωρείται και τελικό και κάθε νέα καταμέτρηση ψήφων μετά την αρχική θεωρείται αντισυνταγματική.

Από λειτουργικής άποψης η ηλεκτρονική ψηφοφορία παρουσιάζει πολλά μειονεκτήματα απέναντι στον υποψήφιο ψηφοφόρο. Καταρχάς, από την στιγμή που το θέμα μας σχετίζεται με την τεχνολογία, ήδη δημιουργούνται δυσκολίες στα άτομα είτε μεγαλύτερης ηλικίας, είτε με ελλιπή γνώση τεχνολογίας. Ακόμα και στην πιο εύχρηστη συσκευή, ένας μη εξοικειωμένος με την τεχνολογία χρήστης θα συναντήσει δυσκολία στο χειρισμό τέτοιων μηχανημάτων και θα καταστεί μία αρκετά αργωτική διαδικασία για αυτόν. Αυτό κατ'επέκταση θα καταστήσει χρονοβόρα τη διαδικασία της ψηφοφορίας καθώς θα υπάρχουν καθυστερήσεις από τους εκλογείς που αντιμετωπίζουν δυσκολίες με τέτοια μηχανήματα δημιουργώντας έτσι μεγάλες ουρές και μεγάλο χρόνο αναμονής. Άρα οι εκλογείς αυτοί πως μπορούν να αποφύγουν τις δυσκολίες και το άγχος μίας τέτοιας διαδικασίας; Επίσης, πρέπει να σκεφτούμε ότι είναι πιθανό ενδεχόμενο ως βέβαιο, η διαφοροποιημένη μορφή πρόσβασης στα μηχανήματα αυτά μεταξύ των κοινωνικών ομάδων. Επομένως, θα επιτευχθεί η μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στις εκλογές η αυτόματα αποκλείεται μεγάλο ποσοστό ψηφοφόρων;

ΣΤ. ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Στο αντιπροσωπευτικό σύστημα, κριτήριο του δημοκρατικού χαρακτήρα του πολιτεύματος είναι ο *βαθμός συμμετοχής των πολιτών* στην ανάδειξη των αιρετών οργάνων του κράτους². Η εκλογική διαδικασία στην χώρα μας για την ανάδειξη των μελών της Βουλής διέπεται από τις διατάξεις του εκλογικού Νόμου, ο οποίος προβλέπει το ισχύον εκλογικό σύστημα, δηλαδή τον τρόπο κατανομής των εδρών στα διάφορα πολιτικά κόμματα. Η καθεαυτή εκλογική διαδικασία ρυθμίζεται με γενικό τρόπο στο Σύνταγμα, όπου προβλέπονται κάποιες βασικές αρχές που διέπουν την εκλογική διαδικασία. Οι αρχές αυτές είναι:

I. Η αρχή της καθολικότητας της ψήφου.

Η αρχή της καθολικότητας προβλέπεται στο άρθρο 51 παρ. 3 του Συντάγματος, κατά το οποίο «οι βουλευτές εκλέγονται με άμεση, μυστική και καθολική ψηφοφορία από τους πολίτες που έχουν εκλογικό δικαίωμα, όπως νόμος ορίζει.». Η συνταγματική κατοχύρωση αυτής της αρχής είναι άμεση απόρροια του γεγονότος ότι ο λαός αποτελεί το κυρίαρχο όργανο του κράτους. Οι συνέπειες της κατοχύρωσης αυτής είναι αφενός ότι το δικαίωμα ψήφου αναγνωρίζεται σε όλους τους Έλληνες πολίτες που πληρούν τα κριτήρια και αφετέρου ότι η πολιτεία οφείλει να εξασφαλίζει την πραγματική άσκηση του εκλογικού δικαιώματος από όσο το δυνατόν περισσότερους πολίτες. Στο πλαίσιο αυτό, θεωρείται υποχρέωση της πολιτείας να διευκολύνει την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος σε κατηγορίες προσώπων που εξαιτίας της φυσικής τους αδυναμίας ή για πρακτικούς λόγους δεν μπορούν να μετακινηθούν για να ψηφίσουν³.

II. Η αρχή της άμεσης ψηφοφορίας.

Η αρχή της άμεσης ψηφοφορίας, η οποία επίσης προβλέπεται στο άρθρο 51 παρ. 3 του Συντάγματος, έχει την έννοια ότι η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος πραγματοποιείται από τον ίδιο τον εκλογέα, χωρίς να παρεμβάλλεται κάποιο άλλο σώμα

² Μαυριάς Κ., Συνταγματικό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 2002, σελ. 371

³ Ακριβοπούλου Χρ., Δημόσιο Δίκαιο, Αθήνα- Θεσσαλονίκη 2007, σελ. 88.

ανάμεσα σε αυτό και στην ψήφο του (όπως συμβαίνει για παράδειγμα με την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας τον οποίο εκλέγει η Βουλή ή στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου τον Πρόεδρο εκλέγει ειδικό σώμα εκλεκτόρων.⁴) Κατά την αρχή της άμεσης ψηφοφορίας, η βούληση του εκλογέα και του εκλογικού σώματος συνολικά πραγματοποιούνται σε μία και μόνη φάση, χωρίς τη μεσολάβηση άλλης διαδικασίας, άλλου οργάνου ή άλλης βούλησης.

III. Αρχή της ισότητας της ψήφου

Η αρχή της ισότητας της ψήφου αν και δεν προβλέπεται ρητά στο Σύνταγμα, απορρέει ευθέως από την καθιέρωση της αντιπροσωπευτικής αρχής (άρθρο 51 παρ.2 του Συντάγματος) και σημαίνει ότι κάθε εκλογέας διαθέτει μόνο μία ψήφο. Επιπλέον η κάθε ψήφος έχει την ίδια νομική δύναμη για τη διαμόρφωση του νομικού αποτελέσματος με το οποίο το εκλογικό σώμα εκφράζει τη βούλησή του. Στην ισότητα της ψήφου αντίκειται τόσο η πολλαπλή ψήφος (ορισμένοι εκλογείς ψηφίζουν με περισσότερες ψήφους, βάζει συγκεκριμένων κριτηρίων) όσο και η πολλαπλή ψηφοφορία (ορισμένοι εκλογείς ψηφίζουν σε περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, βάσει συγκεκριμένων ιδιοτήτων)⁵.

IV. Αρχή της μυστικότητας της ψήφου

Η μυστικότητα της ψηφοφορίας κατοχυρώνεται επίσης στο άρθρο 51 παρ. 3 του Συντάγματος μαζί με την αρχή της καθολικότητας και της αμεσότητας της ψηφοφορίας. Αποτελεί μια ειδική εγγύηση της ψήφου η οποία διασφαλίζει ότι κανείς εκτός από τον εκλογέα δεν γνωρίζει το περιεχόμενο της ψήφου του. Η μυστικότητα προφυλάσσει τον ψηφοφόρο από τις εξωτερικές πιέσεις, τις οποίες μπορεί να δεχθεί αλλά και από την ανακοίνωση χωρίς τη θέλησή του των πολιτικών του προτιμήσεων⁶. Η μυστικότητα της ψήφου πραγματοποιείται με μια σειρά από διαδικαστικές εγγυήσεις και συγκεκριμένα την παράδοση στο εκλογέα ολόκληρης της σειράς των έντυπων ψηφοδελτίων των κομμάτων, απόσυρση του εκλογέα σε ειδικό χώρο στον οποίο τίθεται μυστικά το ψηφοδέλτιο κλπ. Κάμψη της αρχής της μυστικότητας της ψήφου είναι ανεκτή για εκλογείς οι οποίοι, λόγω σωματικής αδυναμίας δεν μπορούν να

⁴ Παντελής Αντ., Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, Αθήνα 2005, σελ. 116

⁵ Σπυρόπουλος, Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο, Αθήνα- Κομοτηνή 2006, σελ. 173

⁶ Ακριβοπούλου, οπ. σελ. 90

ακολουθήσουν την προβλεπόμενη διαδικασία, προκειμένου δε να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα απευθύνονται στον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής ή σε μέλος της εφορευτικής επιτροπής οι οποίοι υποχρεούνται να τους βοηθήσουν⁷.

V. Αρχή της υποχρεωτικότητας της ψήφου.

Σύμφωνα με το άρθρο 51 παρ. 5 του Συντάγματος «Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική». Με την αναθεώρηση του 2001 της παρ. 5 του άρθρου 51, διατηρείται ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της άσκησης του εκλογικού δικαιώματος, δεν προβλέπεται όμως πλέον η επιβολή κυρώσεων ούτε ποινικών ούτε αστικών ούτε διοικητικών. Ο εκλογέας υποχρεούται να μετάσχει στη διαδικασία της ψηφοφορίας, χωρίς όμως να δεσμεύεται να προβεί σε θετική επιλογή ως προς το περιεχόμενο της ψήφου του⁸.

Η διάταξη αυτή του Συντάγματος, προβλέποντας τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ψήφου έχει ιδιαίτερη σημασία καθώς κατοχυρώνει αφενός ένα θεμελιώδες πολιτικό δικαίωμα, το δικαίωμα ψήφου στους Έλληνες πολίτες, αφετέρου αναγνωρίζει ταυτόχρονα το εκλογικό δικαίωμα ως άσκηση κρατικής αρμοδιότητας από το εκλογικό σώμα.

VI. Αρχή της ταυτόχρονης διεξαγωγής τη ψηφοφορίας.

Η αρχή της ταυτόχρονης διεξαγωγής της ψηφοφορίας σε όλες τις εκλογικές περιφέρειες της επικράτειας επιβάλλεται ρητά από την παρ. 4 του άρθρου 51 ως προς τις βουλευτικές εκλογές. Η ταυτόχρονη ψηφοφορία είναι θεσμική εγγύηση που περιβάλλει το εκλογικό δικαίωμα και στοχεύει στη διασφάλιση της γνησιότητας της λαϊκής βούλησης, η οποία πρέπει να μείνει ανεπηρέαστη από τα εκλογικά αποτελέσματα άλλων περιφερειών ή περιοχών⁹.

⁷ Μαυριάς, όπ. Σελ. 375

⁸ Βενιζέλος Ευάγ., Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου, Αθήνα- Κομοτηνή 2008, σελ. 467

⁹ Βενιζέλος, όπ. σελ. 473

VII. Αρχή της αυτοπρόσωπης άσκησης του δικαιώματος της ψήφου.

Από την αρχή της άμεσης ψηφοφορίας μπορεί να θεωρηθεί ότι απορρέει και η αυτοπρόσωπη άσκηση του εκλογικού δικαιώματος, δηλαδή η απαγόρευση ψηφοφορίας μέσω αντιπροσώπου ή επιστολικά. Εμμέσως καθιερώνεται και από τη διάταξη του άρθρου 51 παρ. 4 του Συντάγματος, σύμφωνα με την οποία οι εκλογείς που βρίσκονται εκτός επικρατείας μπορούν να ψηφίζουν με επιστολική ψήφο ή με άλλο πρόσφορο μέσο. Ωστόσο, υπό το ισχύον νομικό καθεστώς, δεν προβλέπεται επιστολική ψήφος, καθώς ο σχετικός νόμος δεν έχει ακόμη ψηφιστεί¹⁰.

Z. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ

Αν και η εισαγωγή της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας φαντάζει ένα ιδιαίτερα δύσκολο και τολμηρό εγχείρημα για τα ελληνικά δεδομένα, ενόψει της έλλειψης αναπτυγμένων τεχνολογικών υποδομών, είναι αληθές ότι αργά ή γρήγορα θα αποτελεί απαραίτητο κομμάτι στην διαδικασία της ψηφοφορίας. Δεδομένων βέβαια και των περιστατικών που είναι αναπόφευκτα στην διαδικασία, όπως αυτά που αναφέρθηκαν στην περιπτώσιολογία, οφείλει η κοινωνία να σταθεί στο ανάλογο ύψος των περιστάσεων και να χειρίζεται ανάλογες καταστάσεις με ψυχραιμία. Άλλωστε, βίαιες και αντιδραστικές συμπεριφορές θα οδηγήσουν στην κατάρριψη του δημοκρατικού θεσμού της χώρας κάνοντας 'ένα μεγάλο βήμα πίσω'.

Στο σημείο αυτό θα οριστούν οι προδιαγραφές του συστήματος που σχεδιάζουμε, λαμβάνοντας υπόψη την έρευνα που διεξήχθη και φυσικά το ισχύον νομικό καθεστώς προκειμένου να πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την δίκαιη και ομαλή διεξαγωγή της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας. Συγκεκριμένα το σύστημα παρουσιάζει κάποιες λειτουργικές και νομικές απαιτήσεις:

I.Λειτουργικές και νομικές απαιτήσεις-προδιαγραφές.

Το σύστημα πρέπει:

- Να είναι εύκολο στη χρήση του χωρίς απαραίτητη προϋπόθεση την ύπαρξη εξειδικευμένων γνώσεων.
- Να παρέχει σύντομη και κατανοητή διαδικασία.

¹⁰ Σπυρόπουλος, όπ. σελ. 175

- Να είναι απλό ως προς τη διεπαφή (interface) με τον ψηφοφόρο έτσι ώστε να μην είναι αναγκαία η βοήθεια από κανέναν .
- Να μην προαπαιτεί λειτουργικώς την εγκατάσταση εξειδικευμένου λογισμικού/υλικού στον υπολογιστή του εκλογέα (ψηφοφορία από απόσταση).
- Να είναι προσβάσιμο από όλους τους χρήστες (κυρίως αναφερόμαστε στις μηχανές ως προς την εργονομική κατασκευή).
- Να προστατεύει τη ψήφο του κάθε εκλογέα και να μην υπάρχει η δυνατότητα τροποποίησής της.
- Να είναι λειτουργικώς ανθεκτικό σε κάθε είδους βλάβες για να μην υπολειπυργήσει ειδικά κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας.
- Να είναι η λειτουργία του ανεξάρτητη από την παροχή ρεύματος έτσι ώστε σε περίπτωση διακοπής του τα συστήματα να μην επηρεάζονται από αυτήν.
- Να περιέχει λογισμικό που:
 - Θα ελέγχει:
 - τη συμμετοχή αποκλειστικά και μόνο εκείνων που έχουν το δικαίωμα να ψηφίσουν.
 - την σωστή και ακριβή καταμέτρηση του συνόλου των ψήφων
 Θα είναι ασφαλές και θα προστατεύει το σύστημα από οποιουδήποτε είδους ιό/σύστημα υποκλοπής πληροφοριών/δούρειο ίππο.
- Θα παρέχει τη δυνατότητα αναίρεσης και back-up σε περίπτωση λάθους του ψηφοφόρου πριν την οριστική καταβολή της ψήφου του.
- Θα παρέχει οδηγίες και επεξηγηματικά μηνύματα σε περίπτωση που ο εκλογέας δυσκολευτεί/δεν καταλαβαίνει τι πρέπει να κάνει.
- Θα παρέχει επιλογές γλώσσας σε περίπτωση που αλλοδαπός με ελληνική υπηκοότητα αντιμετωπίσει πρόβλημα κατανόησης κατά τη διάρκεια διάδρασής του με το μηχάνημα.
- Θα παρέχει κατάλληλο χρόνο κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας έτσι ώστε να μην προκαλείται άγχος και πιθανά λάθη λόγω βιασύνης.
- Θα παρέχει ίδια πλατφόρμα ψηφοφορίας σε εκλογικό κέντρο είτε μέσω του διαδικτύου. Ο εκλογέας δεν θα αγχώνεται μήπως συναντήσει κάτι καινούριο από αυτό που θα γνωρίζει (από προηγούμενη

ψηφοφορία ή από ενημέρωση που θα έχει λάβει σχετικά με τη δομή και τη λειτουργία της μηχανής).

- Θα παρέχει λειτουργία επαλήθευσης της ψήφου του εκλογέα που είτε μέσω αντίγραφου είτε με μήνυμα από το μηχάνημα θα επιβεβαιώνεται που κατεβλήθη η ψήφος του.
- Θα είναι συμβατό με τις αρχές που προβλέπονται από το Σύνταγμα:
 - ✓ Το σύστημα θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όλους (για παράδειγμα άτομα με τύφλωση θα έχουν τη δυνατότητα ηχητικών μηνυμάτων και καθοδήγησης στην καταβολή ψήφου)-**Η αρχή της καθολικότητας της ψήφου.**
 - ✓ Το σύστημα θα εκχωρεί τη ψήφο στο 'ψηφιακή κάλπη' αυτόματα με τη καταβολή της ψήφου από τον εκλογέα χωρίς να παρεμβάλλεται οτιδήποτε/οποιοσδήποτε άλλος-**Η αρχή της άμεσης ψηφοφορίας.**
 - ✓ Το σύστημα θα ελέγχει την καταβολή της μίας και μόνο ψήφου του εκλογέα (κανένας δεν θα μπορεί να ψηφίσει περισσότερο από μία φορά)-**Αρχή της ισότητας της ψήφου.**
 - ✓ Το σύστημα μέσω λογισμικού να εξασφαλίζει:
 - την προστασία της ψήφου του εκλογέα έτσι ώστε κανείς να μην μπορεί να αποδείξει τι ψήφισε
 - την προστασία της ψήφου του εκλογέα για να μην μπορεί κανείς να συσχετίσει τα ψηφοδέλτια με τους ψηφοφόρου-**Αρχή της μυστικότητας της ψήφου.** Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις όπως ήδη αναφέρθηκ,ε είναι ανεκτή η κάμψη της αρχής της μυστικότητας της ψήφου για εκλογείς οι οποίοι, λόγω σωματικής αδυναμίας δεν μπορούν να ακολουθήσουν την προβλεπόμενη διαδικασία, προκειμένου δε να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα απευθύνονται στον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής ή σε μέλος της εφορευτικής επιτροπής οι οποίοι υποχρεούνται να τους βοηθήσουν.
 - ✓ Το σύστημα θα εξασφαλίζει την υποχρεωτική ψηφοφορία από όλους εφόσον θα γίνεται έλεγχος για το ποιοι ψήφισαν και θα

επιβάλλει ποινικές, αστικές ή διοικητικές κυρώσεις-**Αρχή της υποχρεωτικότητας της ψήφου.**

- ✓ Το σύστημα ηλεκτρονικής ψηφοφορίας θα ενεργοποιείται ταυτόχρονα για όλα τα εκλογικά κέντρα ή μέσω διαδικτύου και αντίστοιχα θα απενεργοποιείται την ίδια ώρα-**Αρχή της ταυτόχρονης διεξαγωγής τη ψηφοφορίας.**
- ✓ Το σύστημα θα ελέγχει η ψηφοφορία να πραγματοποιείται από τον ίδιο τον εκλογέα και όχι μέσω αντιπροσώπου, ακόμα και σε περιπτώσεις που ο ψηφοφόρος βρίσκεται εκτός επικρατείας θα μπορεί και πάλι μέσω διαδικτύου να ψηφίσει. Με το τον τρόπο θα αποφευχθούν περιστατικά πλαστοπροσωπίας- **Αρχή της αυτοπρόσωπης άσκησης του δικαιώματος της ψήφου.**

Επομένως συνοπτικά το σύστημα θα χαρακτηρίζεται από:

- Ευκολία συμμετοχής των εκλογέων
- Αξιοπιστία
- Ορθότητα και ακρίβεια
- Αμεροληψία
- Ευελιξία
- Αποδοτικότητα
- Φιλικότητα προς τον χρήστη (ενδείξεις-συνειρμός με γνώριμα αντικείμενα)

II. Ανταπόκριση υπαρχουσών προδιαγραφών σε εθνικά όργανα ή διεθνείς οργανισμούς τυποποίησης.

Σύμφωνα με την έρευνα που διεξήχθη πάνω στις αρχές του Συντάγματος και στο τρόπο που πραγματοποιείται ήδη η ηλεκτρονική ψηφοφορία καταλήξαμε στις παραπάνω προδιαγραφές. Έγινε μία προσπάθεια να ανταποκριθεί το σχεδιαστικό μας σύστημα όσο το δυνατόν περισσότερο στις αρχές που έχουν θεσπιστεί αλλά και στις ανάγκες των ψηφοφόρων έτσι ώστε να καλύπτεται τόσο το νομικό όσο και το λειτουργικό πλαίσιο της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας. Παρόλα αυτά καθίσταται απαραίτητη η δραστηριοποίηση κάποιων φορέων για την ομαλή έκβαση της ψηφοφορίας και ειδικά στα πρώτα χρόνια εφαρμογής του θεσμού της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας. Σε μία χώρα όπως η Ελλάδα όπου οι ρυθμοί ανάπτυξης της τεχνολογίας

δεν είναι τόσο γρήγοροι σε σχέση με αυτούς των άλλων κρατών, είναι κρίσιμο να γίνει μία σωστή προσαρμογή του κοινωνικού συνόλου σε μία τόσο διαφορετική διαδικασία. Συγκεκριμένα , πρέπει μεγάλο χρονικό διάστημα πριν την εφαρμογή της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας να πραγματοποιηθεί ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών με στόχο την αποδοχή και τη συμμετοχή τους. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να γίνει αποδεκτή από όλους η ανάγκη αλλαγής αυτού του θεσμού και σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει η εφαρμογή της να λάβει χώρα με τη μορφή της επιβολής. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να επιδιωχθεί η περαιτέρω εξάπλωση της χρήσης των νέων τεχνολογιών και του διαδικτύου στον ελληνικό χώρο έτσι ώστε να είναι και επιτυχής η χρήση των συστημάτων ηλεκτρονικής ψηφοφορίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την παρούσα εργασία, έγινε μια προσπάθεια να παρουσιαστεί η σύγχρονη μέθοδος της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας η οποία, τα τελευταία χρόνια διεκδικεί διαρκώς έδαφος, ως εναλλακτικός τρόπος άσκησης του εκλογικού δικαιώματος σε χώρες όπου η χρήση και εφαρμογή μέσω υψηλής τεχνολογίας είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένη. Η βασική προβληματική έγκειται στα νομικά και τεχνικά ζητήματα που ενδέχεται να δημιουργηθούν από την χρήση της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας και εξειδικεύεται στο κατά πόσο τα υπάρχοντα συστήματα της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας είναι ικανά να εξασφαλίσουν την απαιτούμενη ασφάλεια κατά την διενέργεια των πολιτικών εκλογών.

Κρίσιμο είναι να τονιστεί ότι η ψηφοφορία μέσω διαδικτύου αναμφίβολα παρέχει σημαντικά οφέλη στους ψηφοφόρους αλλά και στο ίδιο το κράτος. Πιο συγκεκριμένα, παρέχεται η δυνατότητα να ασκούν το εκλογικό τους με άνεση, ευκολία ως προς την προσβασιμότητα, ταχύτερα και με μεγαλύτερη ακρίβεια. Από την άλλη πλευρά, εγκυμονούν και αρκετοί κίνδυνοι που σχετίζονται με τη δυνατότητα τεχνικής παρεμβολής των ειδικών μηχανημάτων που χρησιμοποιούνται για το σκοπό αυτό και ως εκ τούτου επηρεασμού της ψήφου, με κυριότερη συνέπεια τη νόθευση και αλλοίωση του εκλογικού αποτελέσματος.

Με βάση τις παραπάνω σκέψεις, δέον είναι να αποσαφηνιστεί ότι η ψηφοφορία που διενεργείται ηλεκτρονικά τηρώντας τις ελάχιστες προδιαγραφές που απαιτούνται για την ασφάλεια της εκλογικής διαδικασίας (προσβασιμότητα, ασφάλεια λογισμικού, ευκολία χρήσης) και με γνώμονα της θεμελιώδεις αρχές που προβλέπει το Σύνταγμα κατά την άσκηση του βασικού πολιτικού δικαιώματος, δηλαδή του δικαιώματος ψήφου, μπορεί να συμβάλει στην απλοποίηση της διαδικασίας και ταυτόχρονα στην υλοποίηση των αρχών της καθολικότητας, της ισότητας και αμεσότητας της ψηφοφορίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ακριβοπούλου Χρ., Δημόσιο Δίκαιο, Αθήνα- Θεσσαλονίκη 2007
- Βενιζέλος Ευάγ., Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου
- Κάτσικας-Μήτρου, Συστήματα Ηλεκτρονικής Ψηφοφορίας ,ΟΜΑΔΑ ΣΤ-4,2004

- Μαυριάς Κ., Συνταγματικό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 2002

- Παντελής Αντ., Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, Αθήνα 2005

- Σπυρόπουλος

- <http://invenio.lib.auth.gr/record/122554/files/AVRAMIDOU.pdf?version=1>
- <http://magazine.apopsi.com.cy/2009/01/e-voting-prooptikes-book/>
- <http://6lyk-acharn.att.sch.gr/yliko/cs/y1011/e-votet1011.pdf>
- http://translate.google.gr/translate?hl=el&langpair=en|el&u=http://en.wikipedia.org/wiki/Electronic_voting&ei=JB8UUYjCHJPE4gSU5oDoAw
- http://www.teg.cti.gr/index.php?option=com_content&id=39&catid=27§ionid=3&Itemid=41&lang=el
- <http://www.tovima.gr/world/article/?aid=482673>
- <http://www.protothema.gr/amerikanikes-ekloges/article/?aid=234613>
- <http://www.forologoumenos.gr/feed/permalink/21874.txt>
- http://news.kathimerini.gr/4Dcgi/4Dcgi/_w_articles_columns_1_18/11/2012_502133

